

HB – Hosszú búcsú Halmos Bélától: Szomjas György filmjének bemutatója

Írta: Abkarovits Endre 2015-01-26

Halmos Béla a dolgozószobájában (fotó: Abkarovits Endre)

Január 22-én került sor **Szomjas György** *HB – Hosszú búcsú Halmos Bélától* című filmjének bemutatójára a Hagyományok Háza színháztermében. A filmvetítést zenei műsor és megemlékezések vezették be. Az **Üsztürü**, a **Gázsa Zenekar** és a **Dűvő** adott elő népzenei összeállításokat, **Kelemen László**, a Hagyományok Háza főigazgatója és **Eredics Gábor**, a Vujicsics Együttes zenésze, a Zeneakadémia népzene tanszakának tanára mondott megemlékezéseket. Kelemen László elmondta, hogy nem is lehetne méltóbb megemlékezést találni e filmnél a Magyar Kultúra Napjára, hiszen Halmos Béla személye, s rajta keresztül a magyar népi kultúra ápolása, a népzenei megújulás (revival), ami Magyarországon „táncházmozgalom” néven vált ismertté, kultúránk e szelete mára az UNESCO Szellemi kulturális világörökség részeként

nemzetközileg is elismertté vált. Mindketten hangsúlyozták, hogy Halmos Béla nem csupán az első városi táncházi primás volt, hanem a mozgalom egyik fő szervezője. Eredics Gábor megfogalmazásában, ő formálta családdá a táncházások közösségét, ő indította el a legtöbb zenészt pályáján, s rendkívüli képessége volt kapcsolatok építésére, a szó legnemesebb értelmében. Noteszében számos olyan ember telefonszáma megvolt, aki érdeklődést mutatott hagyományaink ápolása, ezen belül a magyar népi kultúra továbbéltesének ügye iránt. És nem csak népzenei minőségében tartotta a kapcsolatot ezekkel az emberekkel, hanem érdekelte őt minden ismerőse egyéni sorsa, számon tartotta életük alakulását. Nem véletlen, hogy már az ifjú, vagány Halmos Bélára is „Béla apánk”-ként néztek fel a tőle alig néhány évvel fiatalabb Vujicsics zenészek, míg mások „Béla bácsinak” hívták már egész fiatalon. Kiemelkedő pedagógiai érzéke volt, pedig soha nem szerzett tanári képesítést, ezt már génjeiben hozta magával a családjából. A bevezető műsor után került sor a film vetítésére zsúfolásig telt nézőtér előtt. A filmet azok készítették, akik Halmos Béla ilyen irányú tevékenységében munkatársai voltak: így **Szomjas György** rendező, **Rosta Katalin** és **Jantyk Csaba** producerek, **Dénes Zoltán** és operatőr társai. Ők számos televíziós magazin műsort, adatközlőkről szóló filmet, táncházi eseményekről szóló tudósítást stb. forgattak együtt, tehát közelről ismerték Halmos Béla személyiségét, munkamódszereit, emberi tulajdonságait. Nem derült ki, a filmnek miért ezt a címet adták, de azt gyanítom, hogy ezzel nem elsősorban a film hosszúságára akartak utalni (bár az se volt rövid...), hanem arra a tényre, hogy a búcsúzkodások, megemlékezések sora nem akar véget érni. Mintha nem akarnánk tudomásul venni Béla eltávozását! Hiányzanak bölcs tanácsai, segítőkészsége, odafigyelése.

Dr. Halmos Béla emléktábla avatása a házán (fotó: Abkarovits Endre)

Az elmúlt másfél évben több emléktáblát avattak emlékére, síremléket állítottak, külön kiadványok jelentek meg róla, népzenei fesztiválokat és egyéb rendezvényeket neveztek el róla, s eddig nem ismert oldalairól is megismerhettük. A tavalyi – a Kaláka Fesztivál keretében megrendezett – egri emlékkiállítás a fotográfus Halmos Bélát mutatták be, a közelmúltban pedig ifjúkori grafikáiból nyílt kiállítás. És még ki tudja, hány oldala volt tevékenységének, amit eddig még nem sikerült számba venni. Bár életműve így is teljes és impozáns, maradt félbe megvalósítatlan álmok (az adatközlőkről szóló dvd sorozat utánra tervezett másik a tánczásokról), feldolgozatlanul anyagok (például a Táncház

Archívumban), nem csak táncházasokkal készített interjúi („orális archívuma”). De azt is fájdalmasnak találom, hogy viszonylag kevés lemez őrzi játékát. Ugyanakkor épp a film bizonyítja, hogy még a Bélát jól ismerők előtt is mennyi eddig egyáltalán nem, vagy csak alig ismert képsor létezhet. Ez nem véletlen, hiszen a hatvanas évek végétől haláláig számos film- és fényképfelvétel őrizte meg tevékenységének közel 45 évét. Szomjas György filmjében érdekesen keretbe foglalják a fájdalmas, de felemelő búcsúzás képei Halmos Béla életvidám létét. A Hagyományok Házában felállított ravatal képeivel indít, ahol zenésztársai muzsikálnak, s a film vége felé a temetés képeit láthatjuk, ahol rengeteg zenész húzza kedvenc dalait és hatalmas tömeg kíséri utolsó útjára. De a záró képek mégse ezek, hanem a tavalyi táncházatalálkozón készült felvételek, amik azt az üzenetet hordozzák, hogy nagy része van abban, hogy a táncházmozgalom él tovább!

Halmos Béla muzsikál az általa kezdeményezett első Táncház Napján, 2012. V. 5.

(fotó: Abkarovits Endre)

A két búcsúzás képei között azonban kibontakozik a szemünk előtt a teljes pálya. Láthatjuk ifjúként, ahogy előbb komolyzenei tanulmányokat végzett, építésmérnöki pályára készült, majd a Röpülj pávában már a népzenevel próbálkozott, akkor még gitárral. Aztán jön életének legismertebb része, mikor **Martin György** útmutatásával elsajátítja a széki zenét, a Bartók együttesben **Tímár Sándor** vezetése alatt idővel főállású muzsikusk

lesznek **Sebő Ferenc**cel. Eközben további fiatalokkal ismerteti meg a népzeneét, s valahogy szinte minden későbbi népzeneész – közvetlenül vagy közvetve – Halmos Béla köpönyege alul bújjik ki. Mialatt gazdag életének főleg muzsikálását megörökítő képeit láthatjuk, megszólalnak pályatársai, akik mind egy-egy újabb aspektusból világítják meg Halmos Béla munkásságát és személyiségét. Sebő Ferenc a küldetését egyre jobban felismerő zenészt és szervezőt emeli ki, Timár Sándor az építészmérnöki szakmáját a zenélésért feladó embert, **Gryllus Dániel** Bélának a különböző zenei műfajok iránti nyitottságát, **Pávai István** a tudományos tevékenységét, Nagymarossy András a kitűnő prímást, s a mindenki által szeretett embert emeli ki, hogy csak néhány példát említsek. Talán **Nagymarossy András** kérdi, hogy vajon hányan mondhatjuk el magunkról, hogy mindenki szeretett minket? Halmos Bélát valóban mindenki szerette, aki ismerte, és egész biztos, mindenki számos történettel tudna szolgálni ennek bizonyítására. Talán egyszer ezeket is érdemes lenne összegyűjteni! Szomjas György filmje megrendítően szép! Jó lenne, ha a nézők legszélesebb rétegeihez eljutna. Például ha egyszer a közmédia főműsoridőben mutatna be egy ilyen értékes filmet!